

Alatalo Nina, Kerkelä Julia, Kuoppamaa
Fanni, Nurkkala Niina, Wilenius Lauri

17.12.2025

Raportti; EU:n kilpailukykyneuvosto 8.-9.12.2025

Kokous

EU:n kilpailukykyneuvosto 8.-9.12.2025 (sisämarkkinat, teollisuus, tutkimus ja avaruus)

EU:n kilpailukykyneuvosto kokoontui Brysselissä 8–9.12.2025. Neuvoston istunnon sisämarkkinat ja teollisuuspolitiikka -kokoonpanossa Suomea edusti työministeri Matias Marttinen. Tutkimus- ja avaruuskokoonpanossa Suomea edusti elinkeinoministeri Sakari Puisto.

Sisämarkkinat- ja teollisuusosiossa käytiin kolme politiikkakeskustelua: yksi lainsäädännön yksinkertaistamisesta ja täytäntöönpanosta, toinen sisämarkkinaesteiden poistamisesta ja kolmas verkkokaupan aiheuttamista ongelmista.

Vuotuista yksinkertaistamisyleiskatsausta koskevassa asiakohdassa komissio kertasi lainsäädännön yksinkertaistamisen ja täytäntöönpanon alalla tehtyä työtä. Keskustelussa jäsenvaltiot olivat pitkälti samoilla linjoilla yksinkertaistamistyön olennaisuudesta ja tarvittavista toimista. Keskustelua käytiin myös lainsäädäntöneuvottelujen aikana tehtävien olennaisten muutosten vaikutusten arvioinnista.

Sisämarkkinaesteiden poistamista koskevassa asiakohdassa komissio selosti pitkällisesti sisämarkkinaesteiden tunnistamista ja kartoitusta koskevaa menettelyä ja tuloksia. Jäsenvaltioiden keskustelu oli varsin yksiaänistä: yleisesti toivottiin tosiasiallisia tekoja sekä poliittista sitoutumista, yhteisomistajuutta ja jaettua vastuuta. Sisämarkkinaesteitä koskeva kartoitusharjoitus (nk. lämpökartat) jakoi mielipiteitä.

Verkkokaupan haasteita koskevassa asiakohdassa keskusteltiin verkko-kauppaan liittyvistä ongelmista ja mahdollisista ratkaisuista niihin. Keskustelua käytiin melko samantyyppisin kannoin. Jonkin verran eroavaisuuksia oli EU:n markkinavalvontaviranomaista koskevan ajatuksen nimenomaisessa tukemisessa ja halussa lisätä verkkoalustojen vastuuta.

Muissa asioissa ministerit keskustelivat mm. Euroopan kilpailukykyrahastosta puheenjohtajan tiedotusasiana.

Tutkimuksesta ja innovaatioista vastaavat ministerit hyväksyivät yleisnäkemyksen EuroHPC-yhteisyritystä koskevan asetuksen muuttamiseksi. Muutoksella mahdollistetaan tekoälyn gigatehtaiden perustaminen sekä kvanttialan tutkimus- ja innovaatiotoimien siirto yhteisyritykseen. Lisäksi neuvosto kävi periaatekeskustelun Horisontti Eurooppa -ehdotuksesta keskittyen puiteohjelman T&I-prioriteetteihin ja -kumppanuuksiin. Jäsenvaltiot korostivat erityisesti tarvetta karsia puiteohjelman, mukaan lukien kumppanuuksien, hallinnollista taakkaa rahoituksen hakijoiden ja saajien näkökulmasta sekä tarpeen määritellä tarkemmin Horisontti Euroopan ja kilpailukykyrahaston välinen yhteys.

Avaruusosassa käytiin periaatekeskustelu, jossa ministerit antoivat ohjeistusta avaruussäädösehdotuksen jatkotyöskentelyyn. Jäsenmaat suhtautuivat positiivisesti lakiesityksen tavoitteisiin lisätä avaruustoiminnan turvallisuutta, häiriönsietokykyä ja kestävyyttä. Valtaosa oli kuitenkin huolissaan esityksen vaikutuksista avaruusalalla toimivien yritysten kilpailukykyyn, kansainväliseen yhteistyöhön sekä niin viranomaisten kuin yritysten hallinnolliseen taakkaan. Lisäksi esiin nostettiin huolta esityksen oikeusperustasta ja toimivallan kunnioituksesta. Yleisiä jatkotyön vaatimuksia olivat suhteellisuusperiaatteen kunnioitus, ESA-puitteiston huomiointi, kansainvälisten standardien hyödyntäminen ja olemassa olevan horisontaalisen kyberlainsäädännön ensisijaisuus.

Lisäksi Kypros esitteli kilpailukykyneuvoston molempina päivinä tiedotusasiaana seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelman.

Maanantai 8. joulukuuta 2025

Sisämarkkinat ja teollisuus

Vuotuinen tilannekatsaus lainsäädännön yksinkertaistamisesta, täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta – taakan keventämisen jatkaminen – *Puheenjohtajavaltio ja komissio esittelevät*

Puheenjohtaja selosti lyhyesti lainsäädännön yksinkertaistamisen parissa tehtyä työtä todeten, ettei nykykäytäntö ole kestävä. Nykyisen tyylin sijaan tulisikin keskittyä taakanpurkuun.

Komissio esitteli asiaa koskevaa yleiskatsausta, joka on ensimmäinen laatuaan. Komissio halusi kiinnittää huomiota puheenjohtajan ja komission käyttämien käsitteiden eroon: komissio käyttää hallinnollisten kustannusten käsitettä, joka on suppeampi kuin puheenjohtajan käyttämä käsite. Puheenjohtajan käyttämä käsite johtaa korkeampiin lukuihin kustannuksia laskettaessa. Komissio totesi, että EU-lainsäätäjien on arvioitava merkittävien muutosten vaikutuksia ja tästä komissio onkin jakanut ratkaisuvaihtoehtoja.

Jäsenvaltiot olivat pitkälti yhtä mieltä yksinkertaistamistyön tärkeydestä ja tarvittavista toimista. Keskustelussa nostettiin esiin monin eri tavoin se, että tarvitaan rakenteellinen muutos niin, että yksinkertaisuus tai yksinkertaistaminen on rakennettuna sisään lainsäädäntö- ja neuvottelumenettelyyn. Useampi jäsenvaltio nosti esiin ”yksi sisään, yksi ulos”- tai vastaavan periaatteen tärkeyden. Yleisesti painotettiin vaikutustenarvioinnin merkitystä niin lainsäädännön sisällön valmistelussa kuin lainsäädännön tarpeen arvioinnissa. Moni totesi, että neuvoston on tarpeen arvioida olennaisen muutoksen vaikutukset, mihin tarvitaan yksinkertaisia ja käytännöllisiä työkaluja. Vain pari jäsenvaltiota suhtautui kriittisemmin ajatukseen neuvoston tekemistä olennaisten muutosten vaikutusten arvioinneista. Toinen harvoista mielipiteitä jakaneista asioista oli sääntelyn purkaminen (deregulaatio): pari jäsenvaltiota puhui nimenomaisesti sitä vastaan ja pari kannusti siihen.

Sisämarkkinoiden esteiden poistaminen – *Puheenjohtajavaltio ja komissio esittelevät*

Puheenjohtajan asettama päätavoite neuvostokeskustelulle oli muuttaa sanat teoiksi ja sitoutumiseksi. Komissio selosti tekemäänsä työtä ja sen eri vaiheita sekä avasi melko pitkällisesti lämpökarttojen valmistelua ja merkitystä: tiivistetysti niissä on kyse pikemmin kartoituksesta kuin syyttävästä sormesta.

Jäsenvaltioiden keskustelu esteiden purkamisesta oli päälinjoiltaan melko yksiaänistä: peräänkuulutettiin poliittista sitoutumista, yhteisomistajuutta ja jaettua vastuuta, kilpailukykyneuvoston olennaista roolia tässä sekä siirtymistä suunnitelmista tekoihin. Moni nosti esiin sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvonnan työryhmän (SMET) olennaisen roolin varsinaisen työn tekijänä, koordinoijana ja raportoijana. Yleisesti toivottiin sitä, että työstä raportoitaisiin kilpailukykyneuvostolle säännöllisesti.

Lämpökartoista keskusteltiin paljon, ja aihe jakoi mielipiteitä. Selväsanaisesti myönteisesti niihin kertoi suhtautuvansa kymmenisen jäsenvaltiota, ja samansuuruinen joukko toi esille kritiikkiä tai myönteisemmin kehittämistoiveita lämpökarttojen valmistelun metodologiasta. Yksi jäsenvaltio totesi voivansa julkaista itseään koskevan lämpökartan, kun taas toinen painotti, että lämpökarttojen tulee olla vain sisäinen työkalu.

Sähköinen kaupankäynti: tuotteiden vaatimustenmukaisuuteen ja valvontaan liittyvät haasteet – Keskustelu

Puheenjohtaja korosti nopeiden toimien tärkeyttä: erityisesti puheenjohtaja nosti esiin mahdollisuuden uuteen EU:n markkinavalvontaviranomaiseen ja komission lainsäädäntöaloitteen EU:n tuotesäädöksestä (European Product Act).

Komissio korosti ongelman ja ratkaisujen monialaisuutta. Komission mielestä tulee tehdä perusteellinen katsaus ja ottaa kokonaisvaltainen ote, joka kattaa digipalvelut, markkinavalvonnan, kuluttajansuojan ja tullin. Komissio peräänkuulutti tullikoodeksi uudistuksen kiirehtimistä siltä osin kuin siinä on kyse tullittomuusrajan poistamisesta.

Jäsenvaltioiden keskustelu oli monilta osin samanmielistä: ensinnäkin kaikki tunnustivat ja tunnustivat ongelman. Olennaisena pidettiin yleisesti tasapuolisia toimintaedellytyksiä, viranomaisten yhteistyötä eri tasoilla sekä nykyisten työkalujen tehokasta käyttöä ja muutoinkin voimassa olevan lainsäädännön tehokasta täytäntöönpanoa. EU:n markkinavalvontaviranomaiseen suhtautuivat myönteisesti tai avoimesti pieni joukko jäsenvaltioita. Aivan muutama jäsenvaltio toivoi enemmän vastuuta verkkoalustoille. Yleisesti tullikoodeksi uudistukseen ja EU:n tuotesäädökseen kohdistui paljon odotuksia; niitä pidettiin merkittävänä osana ratkaisua.

Muut asiat

Puheenjohtajavaltio Tanska tiedotti Euroopan kilpailukykyrahastosta, jonka osalta neuvottelut ovat edenneet Tanskan kaudella huomioiden kilpailukyky, kasvun mahdollisuudet, pk-yritykset, julkisen ja yksityisen rahoitus sekä investoinnit. Euroopan komission mukaan rahasto kattaa neljä politiikkaikkunaa sisältäen merkittävän kokonaisinvestointikapasiteetin yhdessä Horisontti Euroopan kanssa vaikuttaen EU:hun ja teollisuuspolitiikkaan.

Monet jäsenvaltiot ml. Suomi nostivat esille vaikuttavuuden, laadun, ekselenssin periaatteen, yksinkertaistamisen sekä yksityisten investointien tarpeen. Monet jäsenvaltiot näkivät myös maantieteellisen tasapainon tarpeellisuuden.

Euroopan energiantensiivisen teollisuuden vahvistaminen ja teollisuuden tulevaisuuden turvaaminen oli esillä Ranskan, Espanjan, Italian, Puolan, Slovakian ja Slovenian tiedotusasiaina. Esiin nousi energiantensiivisen teollisuuden vahvistaminen ml. metalliteollisuus, terästeollisuus ja kemianteollisuus, kuten myös teollisuuden tulevaisuuden turvaaminen, huomioiden hiilestä irrottautuminen, arvoketjujen toimivuuden ja raaka-aineiden omavaraisuuden.

Saksa esitteli tiedotusasiaina Teollisuuden ystävien julkilausuman, tuoden esille teollisuuden investointien merkityksen mm. puolustukselle, autoteollisuudelle sekä tekoälyn mahdollisuudet.

Alankomaat esitteli tiedotusasiaina Nexperiaa koskevan tilannekuvan. Euroopan komission kanssa on tehty yhteistyötä, pyrkimyksenä turvata pääsy siruihin Euroopan unionissa. Muutama jäsenvaltio toi esille mm. sirujen toimitusvarmuuden turvaamisen ja riippuvuuksista irtautumisen.

Liettua esitteli tiedotusasian liittyen miehittämättömien ilma-alusten (droonien) ja kolmansista maista peräisin olevien salakuljetusilmapallojen aiheuttamiin toistuviin siviili-ilmailun häiriöihin, jotka vaikuttavat myös kilpailukykyyn ja koko EU:hun. Muutama jäsenvaltio ml. Suomi osoitti tukensa asialle. Keskustelussa esiin nostettiin seuraavan pakotepaketin valmistelu, siviili-ilmailun suojelemisen tärkeys sekä hybriditekojen vaikutusten pitkäaikaisuus ja poikkialaisuus.

Tšekki kävi tiedotusasiانا läpi eurooppalaisen etuuskohtelun käsitteeseen liittyvän yhteisen kantapaperin pääasialliset linjat, joille lähes kaikki allekirjoittajamaat (IE, LV, MT, PT, SE, SK, FI, EE) osoittivat keskustelussa tukensa. Myös muutama muu jäsenvaltio yhtyi valikoidusti kantapaperissa esitettyihin periaatteisiin. Muutama jäsenvaltio toi esiin, että joka tapauksessa on tärkeää käydä asiasta keskustelua. Useampi jäsenvaltio nosti esiin Maailman kauppajärjestön sääntöjen noudattamisen, missä yksi jäsenvaltio kuitenkin kehotti muita välttämään naiiviutta.

Irlanti selosti tiedotusasiانا ”28. järjestelmä: Yksinkertaistettu etenemismalli – keskitytään yhtiöoikeuteen, priorisoidaan digitalisaatio, annetaan asetus” -kantapaperinsa sisältöä, ja muutama jäsenvaltio esitti omia näkemyksiään siitä, millainen 28. oikeusjärjestyksen tulisi olla.

Komissio esitteli tiedotusasiانا RESourceEU-toimintasuunnitelman, jossa esitetään uutta raaka-ainekeskusta, edistetään raaka-ainehankkeita, edesautetaan lupamenettelyissä sekä luodaan kansainvälisiä kumppanuuksia. Jotkut jäsenvaltiot ilmaisivat tukeaan toimintasuunnitelmalle.

Puheenjohtaja esitteli lyhyesti tiedotusasiانا ”Kohti yritysdatalähtöisiä sisämarkkinoita” -toimintasuunnitelmaansa ja kehotti komissiota ottamaan sen huomioon tulevassa työssään. Komissio antoi esimerkkejä toimintasuunnitelman täytäntöönpanotoimista, jotka voitaisiin toteuttaa viipymättä: verkkolaskutus (eInvoicing) ja digitaalinen tuotepassi.

Euroopan komissio esitteli tiedotusasiانا pk-yritysedustajien verkoston selvityksen 2025. Komission mukaan tulee kehittää mm. strategisten sektoreiden resilienssiä, teollisuuden innovaatioita, clean tech toimintaa ja pk-yrityksillä tulee olla strateginen rooli tietyillä sektoreilla. Pari jäsenvaltiota toi esille pk-yritysten merkityksen EU:lle.

Kypros tulevana EU-puheenjohtajana esitteli työohjelmansa. Kyproksen EU-puheenjohtajakauden keskeiset avainalueet ovat sisämarkkinoiden vahvistaminen, teollisuuden modernisoimisen tukeminen, pk-yritykset kasvun pilareina ja kuluttajien turvaaminen. Tavoitteena vahvistaa Euroopan resilienssiä ja globaalia asemaa. Lainsäädäntötyössä Kypros suuntautuu 28 regiimiin, patenttipakettiin, sisämarkkina- ja tulliohjelmaan, teollisuutta edistävään säädökseen, siruasetukseen sekä kriittisten raaka-aineiden asetukseen. Viralliset kilpailukykyneuvoston (sisämarkkinat, teollisuus) kokoukset ovat 26.2. ja 28.5.2026 Brysselissä, sekä epävirallinen Kyproksella 2.–3.2.

Käsiteltävinä olevat säädösehdotukset (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Puheenjohtaja selosti tiedotusasiانا yksinkertaistamiskoontipakettien nykytilaa. Puheenjohtaja kertoi saavuttaneensa merkittävää edistystä useassa koontipaketissa.

Puheenjohtaja totesi tiedotusasiانا, että matkapakettidirektiivin muutosehdotuksesta saavutettu sopu parantaa kuluttajansuojaa ja selkeyttää elinkeinonharjoittajien velvollisuuksia esimerkiksi matkakuponkien ja ennakkomaksujen osalta.

Liittymisen asetukseen sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmään liitetystä työntekijöiden lähettämistä koskevan ilmoituksen tekemiseen tarkoitetusta julkisesta käyttöliittymästä ja asetuksen (EU) N:o 1024/2012 muuttamisesta puheenjohtaja kertoi, että yhteisymmärrykseen on monesta asiasta päästy ja poliittisimmat kysymykset ovat vielä avoinna. Kypros jatkaa EU-puheenjohtajakaudellaan. Euroopan komissio kertoi tukevansa tulevaa puheenjohtajaa.

Puheenjohtaja esitteli päätöksen mittauslaitedirektiivin muuttamisesta sähköajoneuvojen latauslaitteiden, paineistettujen kaasujen jakelulaitteiden sekä sähkö-, kaasu-, ja lämpöenergiamittareiden osalta. Digitalisaatiota on priorisoitu, ympäristötavoitteita saavutettu.

Puheenjohtaja esitteli tiedotusasiانا patenttien lisäsuojatodistuksia koskevan ehdotuksen käsittelyä kaudellaan ja nykytilannetta. Puheenjohtaja piti aihetta monimutkaisena ja käsittelyä vaikeana. Seuranneessa keskustelussa jäsenvaltiot kannustivat erityisesti tulevaa puheenjohtajaa etenemään

ehdotuksen käsittelyssä. Lisäksi jäsenvaltiot esittivät näkemyksiään sopivimmasta viranomaisesta. Keskustelussa esitetyt kannat noudattelivat aiemmassa käsittelyssä muodostuneita jakolinjoja.

Tiistai 9. joulukuuta 2025

Tutkimus

Neuvoston asetus asetuksen (EU) 2021/1173 muuttamisesta EuroHPC-yhteisyrityksen osalta – Yleisnäkemyks

Neuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen EuroHPC-yhteisyritystä koskevan asetuksen muuttamisesta. Muutoksen tavoitteena on mahdollistaa tekoälyn gigatehtaiden perustaminen ja toimeenpanna Euroopan kvanttistrategiaa sisällyttämällä yhteisyrityksen toimiin kvanttipilari. Puheenjohtaja (Tanskan korkeakoulutuksesta ja tieteestä vastaava ministeri Christina Egelund) ja komissio (tutkimuksesta, innovaatioista ja start-upeista vastaava komissaari Ekaterina Zaharieva) painottivat kvantti- ja tekoälytutkimukseen ja -teknologioihin sekä suurteholaskentainfraan panostamista oleellisena teknologiselle johtajuudelle. Tämä näkökohta ja gigatehtaiden toivottaminen tervetulleeksi korostui myös jäsenvaltioiden puheenvuoroissa. Suomi, Saksa, Puola ja Italia toivat esiin tavoittelevansa gigatehdasta.

Horisontti Eurooppa -paketti: tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma 2028–2034 – Edistymisraportti ja periaatekeskustelu

Neuvosto kävi periaatekeskustelun Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaehdotuksesta keskittyen lähetetyn tausta-asiakirjan mukaisesti ehdotuksen TKI-prioriteetteihin sekä -kumppanuuksiin. Puheenjohtaja kertoi, että neuvottelut ovat edenneet ripeästi ja mm. jäsenvaltioiden roolia prioriteettien asettamisessa on vahvistettu sekä Horisontti Euroopan ja Euroopan kilpailukykyrahaston suhdetta tarkennettu. Tavoitteena on itsenäinen TKI-ohjelma, jonka liityntäpinta kilpailukykyrahastoon on ymmärrettävä. Pj:n mukaan tulee huolehtia, että ohjelmien linkityksen mahdollistamat hyödyt maksimoidaan, sillä EU:n heikkoudet ovat innovaatioprosessissa. Komissio toivotti parannukset tervetulleeksi, mutta puolusti lyhyempää tekstiä ja joustavuutta. Ohjelmien hallinto on saatava toimimaan niin, että tutkimustuloksia saadaan markkinoille tehokkaasti.

Jäsenvaltiot olivat varsin yksimielisiä, että puiteohjelma tarvitsee priorisointia ja jäsenvaltioilla on oltava siinä keskeinen rooli. Kaksi näkökohtaa nousi esiin lähes kaikissa puheenvuoroissa: hakijoiden ja rahoitusta saavien byrokratiaa olisi karsittava sekä tulisi määritellä tarkemmin Horisontti Euroopan ja kilpailukykyrahaston välinen yhteys. Useat ministerit mainitsivat tutkimus- ja teknologia-aloja, joihin olisi kiinnitettävä erityistä huomiota kuten tekoäly, kvanttitekniikat, puolijohteet, kehittyneet materiaalit, biotekniikka, biotalous, robotiikka ja puhdas energia, erityisesti fuusio. Myös yksityisten investointien hyödyntämisen sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien edistämisestä vallitsi yksimielisyys. Horisontti Euroopassa hyvin pärjäävät jäsenvaltiot korostivat ekselenssi perusteista rahoitusta ja keskimääräistä heikommin pärjäävät, nk. widening-maat, näkivät välttämättömänä, että ohjelman rahoituksen ja hyötyjen tulisi jakautua maantieteellisesti tasaisemmin.

Suomen puheenvuorossa todettiin mm., että Horisontti Euroopan ja kilpailukykyrahaston tulisi toimia saumattomasti yhdessä, ja rahoituksen myöntämisen tulisi perustua molemmissa avoimeen kilpailuun ja laatuun. Suomi myös korosti, että on tärkeää rahoittaa yhteistyöhön perustuvia TKI-hankkeita ja julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia, jotka tuottavat eurooppalaista lisäarvoa ja sitouttavat yksityisiä toimijoita TKI-toimintaan. Kumppanuudet voivat puolestaan olla entistä vaikuttavampia, jos pystymme vähentämään niiden hallinnollista taakkaa, lisäämään avoimuutta ja varmistamaan, että jäsenvaltiot voivat vaikuttaa yhä strategisempaan kumppanuussalkkuun ja sen toteuttamiseen.

Muut asiat

Neuvosto otti tiedoksi useita muita asioita.

Ranska tiedotti eurooppalaisten yliopistoallianssien vaikutuksista EU:n kilpailukykyyn esittäen allianssien kehittämistä niiden rahoitusmekanismeja, koordinoitua ja oikeudellista kehystä vahvistamalla. Muutama jäsenvaltio käytti tukipuheenvuoron.

Komissio tiedotti uudesta Scaleup Europe -rahastosta. Rahastolla vastataan Euroopan kiireelliseen tarpeeseen lisätä investointeja skaalausvaiheen yrityksiin, ja komissio on saanut rahastolle huipputason yksityisiä sijoittajia. Ensimmäiset investoinnit on määrä saada liikkeelle keväällä 2026, joten komissio pyysi jäsenvaltioilta nopeaa toimeenpanoapua komiteatasolla. Useat jäsenvaltiot osoittivat tukensa rahastolle, joskin komissiota veloitettiin myös huolehtimaan toimivasta koordinaatiosta muiden rahoitusinstrumenttien kanssa.

Komission toinen tiedotusasia koski tutkimusturvallisuuden tilannekuvaa, tarkemmin vuonna 2024 aiheesta annettujen neuvoston suositusten toimeenpanoa. Komission mukaan tutkimusturvallisuuskonferenssin keskustelut lokakuulta osoittivat, että T&I-sektorin toimet kulkevat asiassa oikeaan suuntaan. Tutkimusturvallisuuden osaamiskeskuksen toiminta on tarkoitus käynnistyä ensi vuoden loppuun mennessä ja perustamassa ollaan myös riskienhallinnan alusta palvelemaan tutkijoita. Seuraavissa Horisontti-työohjelmissa tehdään edelleen tiukennuksia kiinalaisten oikeushenkilöiden sulke-miseksi pois kaikista innovaatiotoimista.

Tuleva puheenjohtajamaa Kypros tiedotti tammikuussa alkavan puheenjohtajakauden ohjelmastaan. Tutkimuspuolella Kyproksella on kolme läpileikkaavaa pilaria: tutkimus- ja innovaatiotoiminnan parantaminen EU:n kilpailukykyyn, resilienssin ja strategisen autonomian lisäämiseksi; tekoälykapasiteettien rakentaminen; sekä tiedediplomatian ja -yhteistyön vahvistaminen EU:n ja Välimeren sekä Lähi-idän alueiden välillä. Horisontti Eurooppa -ehdotuksesta Kypros pyrkii osittaiseen yleisnäkemykseen. Muita tärkeitä edistettäviä aloitteita ovat mm. Euratom tutkimus- ja koulutusohjelma, Euroopan innovaationsäädös, Hiilen ja teräksen tutkimusrahoisto sekä neuvoston suositukset tiedediplomatiasta. Viralliset ministerineuvostot pidetään Brysselissä 27.2. ja 29.5. sekä epävirallinen ministerikokous Kyproksella 30.–31.3.

Avaruus

Asetus avaruustoiminnan turvallisuudesta, häiriönsietokyvystä ja kestävydestä unionissa (EU:n avaruussäädös) – edistymisraportit ja periaatekeskustelu

Puheenjohtaja (ministeri Egelund) kertoi, kuinka Tanskan puheenjohtajakaudella on aloitettu avaruussäädöksen osalta syväluotaava ja tekninen työ, jotta asetuksesta saadaan tehokas ja tulevaisuudessakin käyttökelpoinen. Ensimmäisessä kompromissitekstissä pj on pyrkinyt yksinkertaistamaan ja selkeyttämään esitystä. Komissio (puolustuksesta ja avaruudesta vastaava komissaari Andrius Kubilius) korosti riskiä sisämarkkinoiden hajaantumiseen kansallisten avaruuslakien myötä. Kyberturvallisuuden osalta NIS2-direktiivi säilyisi perustasona ja esityksen oikeusperustaa komissio piti yhä oikeudellisesti pitävänä. Komissio oli samaa mieltä pj:n kanssa, että säädöstä tulee entisestään yksinkertaistaa ja toivotti sikäli muutokset tervetulleeksi vedoten jatkotyön tärkeyteen, sillä asetus on oleellinen turvallisuudelle ja kilpailukyvyille.

Jäsenvaltiot suhtautuivat yksimielisen positiivisesti lakiesityksen tavoitteisiin lisätä avaruustoiminnan turvallisuutta, häiriönsietokykyä ja kestävyttä. Valtaosa jäsenvaltioista oli kuitenkin huolissaan esityksen vaikutuksista avaruusalaalla toimivien yritysten kilpailukykyyn, kansainväliseen yhteistyöhön sekä niin viranomaisten kuin yritysten hallinnolliseen taakkaan. Lisäksi esiin nostettiin huolta esityksen oikeusperustasta ja toimivallan kunnioituksesta. Yleisiä jatkotyön vaatimuksia olivat suhteellisuusperiaatteen kunnioitus, ESA-puiteiston huomiointi, kansainvälisten standardien hyödyntäminen ja olemassa olevan horisontaalisen kyberlainsäädännön ensisijaisuus.

Suomen puheenvuorossa todettiin mm., että avaruus on globaali toimintaympäristö, jossa EU:n on toimittava tiiviissä kansainvälisessä yhteistyössä ja vahvistettava kansainvälistä oikeutta välttämällä päällekkäisiä vaatimuksia omille ja kumppanimaiden toimijoille. Kilpailukykyinen eurooppalainen avaruusteollisuus on välttämätön teknologisen suvereniteetin varmistamiseksi. Suomi ilmaisi varauman

avaruussäädöksen toimiin, jotka voivat heikentää kilpailua sisämarkkinoilla ja johtaa vastatoimiin, jotka voisivat heikentää markkinoillepääsyä kolmansiin maihin. Suomi painotti, että yleisen yksinkertaistamisen tavoitteen tulisi koskea myös avaruussektoria.

Muut asiat

Neuvosto otti tiedoksi kolme muuta asiaa.

Komissio tiedotti neuvostoa avaruusstrategian täytäntöönpanoa koskevasta vuoropuhelusta ja sen seuraavista vaiheista. Komissio on ottanut tänä vuonna käyttöön täytäntöönpanoa koskevat vuoropuhelut, joiden tavoitteena on kuulla teollisuutta ja muita keskeisiä toimijoita sääntelyn toimeenpanon edistämiseksi. Avaruus on tärkeä osa kohti puolustusvalmiutta vuoteen 2030 mennessä, minkä vuoksi KOM on esittänyt puolustuksen ja avaruuden budjetin kasvattamista viisinkertaiseksi seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä. Yksi neljästä lippulaivahankkeesta on European Space Shield, joka suojaa Euroopan avaruusjärjestelmiä ja tukee puolustusta kaikilla toimintaympäristöillä. KOM esittelee sen osalta toimintasuunnitelmansa vuonna 2026.

Kypros tiedotti tulevan puheenjohtajakauden työohjelmasta. Se pyrkii varmistamaan EU:n aseman kilpaillulla avaruussektorilla, sekä helpottamaan yhdentymistä, jotta avaruusympäristön pitkän aikavälin kestävyyttä voidaan ylläpitää. Päälinjat ovat kilpailukykyyn vahvistaminen, häiriönsietokyky, turvalliset avaruuspalvelut, riittävä rahoitus, innovoinnin kehittäminen sekä Euroopan avaruusviraston (EUSPA) roolin vahvistaminen. Aloitteista Kypros vie eteenpäin avaruussäädöksen, Euroopan kilpailukykyrahaston avaruuskomponentin sekä EUSPA-asetuksen neuvotteluita. Kilpailukykyneuvoston avausistunto pidetään 29.5.

Euroopan avaruusjärjestön (ESA) pääjohtaja Josef Aschbacher esitteli ESA:n ministerineuvoston 26–27.11. antia. Bremenissä pidetyssä kokouksessa saavutettiin 22 miljardin euron rahoitus ESA:n avaruustoiminnalle. Kokouksessa identifioidtiin prioriteetteja avaruusalan turvallisuuden tulevaisuudelle ja siellä korostui, että ESA:n ja EU:n strategista kumppanuutta on vielä kehitettävä. ESA:n rahoitus on ollut vuonna 2025 huipputasolla huolimatta rahoitushaasteista jäsenvaltiotasolla, ja rahoitusta on ohjattu etenkin avaruusliikenteeseen EU:n laukaisukapasiteetin vahvistamiseksi, sekä avaruustutkimukseen ja -kehittämiseen. ESA pyrkii olemaan mukana myös avaruussäädöksen kehittämisessä ja yhteisen lähestymistavan luomisessa.

Suomen edustajat

Työ- ja elinkeinoministeriö

työministeri Matias Marttinen
erityisavustaja Teresa Salminen
hallitusneuvos Mikko Holm
neuvotteleva virkamies Anu Laitinen
erityisasiantuntija Niina Etelävuori
erityisasiantuntija Tiina Haanpää

elinkeinoministeri Sakari Puisto
johtava asiantuntija Riikka Astala
erityisasiantuntija Heidi Pennanen

Valtioneuvoston kanslia

EU-erityisasiantuntija Isabella Paju

Suomen pysyvä edustusto Euroopan unionissa, Bryssel

pysyvän edustajan sijainen Lauri Hirvonen
Mertens Matias Kallio
erityisasiantuntija Nina Alatalo
erityisasiantuntija Niina Nurkkala
erityisasiantuntija Lauri Wilenius
harjoittelija Fanni Kuoppamaa